

Но когато почналъ да излиза „Свѣтникъ“, въ Цариградъ билъ останалъ само единъ български вестникъ — „България“. „Свѣтникъ“ се стараелъ да оправдае надеждитѣ на ония църковни дейци, които го извикали на животъ. И въ редица добре аргументирани статии, които сѣ преобладаващиятъ елементъ въ съдържанието на вестника, се обявява противъ пълното скѣжане съ гръцката патриаршия. Въпрѣки неуспѣха на смѣсената българо-гръцка комисиия, която напраздно разисквала две години (1862—1864) по разрешението на българския църковенъ въпросъ, българитѣ не трѣбвало да се отчайватъ и да не отиватъ до крайностъ — да искатъ отдѣляне. Голѣмъ успѣхъ било, че на въпроса билъ даденъ официаленъ характеръ и се намиралъ въ рѣшетѣ на правителството. Съ легални срѣдства трѣбва да се извоюватъ отъ гръцката патриаршия права за българитѣ.

„Свѣтникъ“ се отличава съ своя умѣренъ тонъ, съ спокойното и въздържано разглеждане на църковния въпросъ, въ единъ моментъ, когато българскиятъ елементъ въ Цариградъ кипѣлъ, когато психологически е билъ достатъчно подготвенъ за всички крайни, необмислени акции. Той служи не само да регистрира хода на преговоритѣ между българи и гърци, но и да съдействува за разрешаването на църковната проблема чрезъ зрѣло обсъждане, въ границитѣ на възможното, позволеното; старае се да приближи мненията на раздѣлилитѣ се на нѣколко лагера българи.

„Свѣтникъ“, обаче, не трѣбва да се смѣта като вестникъ, който избощо не критикува патриаршията. Когато патриаршията отхвърля българскитѣ искания, той не я щади нито мигъ. Особно по време на църковния народенъ съборъ (21 февруарий — 12 юний 1864 г.), свиканъ отъ новия патриархъ Софроний за разглеждане на българскитѣ искания, „Свѣтникъ“ се отличава съ своитѣ остри критики къмъ Фенеръ. А когато станали известни решенията за отхвърляне на българскитѣ искания — „Свѣтникъ“ напуска своя спокоенъ и умѣренъ тонъ и изсипва злъчъ и жупелъ срещу фанариотитѣ. Той отрича законността на взетитѣ решения, тъй като съборътъ трѣбвало да даде само мнение по въпроса за състава на Св. Синодъ, а не да излиза съ решение. Настоява за църковно управление, което да е основано върху волята на народа.

Този вестникъ се очертава като предимно политически, съ опредѣлена програма и задача: да помага на църковнитѣ представители въ борбата имъ. Той, обаче, не пренебрегва останалитѣ народни въпроси. Както по църковния въпросъ заема опредѣлено становище, така и по културнитѣ проблеми застъпва свое схващане. Иска да се подобри, реформира училищното дѣло, като се подготви годенъ учителски кадъръ, и се разшири учебната програма, така че да